

Sygn. akt I KS 6/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie lekarza P. J.

obwinionego o przewinienie zawodowe polegające na naruszeniu art. 8 ustawy z dnia 9 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 22 kwietnia 2020 r.

skargi obrońcy obwinionego od orzeczenia Naczelnego Sądu Lekarskiego z dnia 11 kwietnia 2019 r., sygn. akt NSL (...) uchylającego orzeczenie Okręgowego Sądu Lekarskiego w [...]. z dnia 7 czerwca 2017 r., sygn. akt (...) i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. w zw. z art. 112 pkt 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 965)

1. uchyla zaskarżone orzeczenie w punkcie 1 i przekazuje sprawę Nacelnemu Sądowi Lekarskiemu do ponownego rozpoznania;

2. zarządza zwrot P. J. uiszczonej opłaty od skargi w kwocie 750 zł.

UZASADNIENIE
Sygn. akt I KS 6/20

Uzasadnienie

Lekarz P. J. został obwiniony o to, że nie wykazał należytej staranności w diagnozowaniu dolegliwości brzusznych pacjentki A. S. w okresie od kwietnia do grudnia 2015 roku w postaci:

- niekonsekwentnego postępowania diagnostycznego i leczniczego po uzyskaniu w kwietniu 2015 r. wyniku badania USG brzucha z rozpoznaniem utrudnionego odpływu moczu z obu nerek (poszerzenie UKM obu nerek bez echa złogów) i zalecanym przez wykonującego badanie poszerzeniem diagnostyki urologicznej,
- niekonsekwencji w ustaleniu ciągłości opieki ginekologicznej pacjentki - ostatnie badanie przed rokiem (w lipcu 2014 r.),
- kierowania do poradni chirurgicznej w listopadzie 2015 r. z rozpoznaniem przepukliny pępkowej, bez informacji o przewlekłych bólach brzucha i wzdęciach,
- prowadzenia lakonicznej i niepełnej dokumentacji medycznej - brak wywiadów, co stanowi naruszenie:

1. art. 8 ustawy z dnia 9 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich - członkowie izby lekarskiej są obowiązani:

- przestrzegać zasad etyki lekarskiej,
- przestrzegać przepisów związanych z wykonywaniem zawodu lekarza,
- stosować się do uchwał organów izb lekarskich,

2) art. 4 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty - lekarz ma obowiązek wykonywać zawód zgodnie ze wskazaniem aktualnej wiedzy medycznej, dostępnymi mu metodami i środkami zapobiegania, rozpoznawania i leczenia chorób, zgodnie z zasadami etyki zawodowej oraz z należyłą starannością,

3) art. 8 Kodeksu Etyki Lekarskiej - lekarz powinien przeprowadzić wszelkie postępowania diagnostyczne, lecznicze i zapobiegawcze z należyłą starannością poświęcając im niezbędny czas.

Orzeczeniem z dnia 7 czerwca 2017 r., (...), Okręgowy Sąd Lekarski w [...]. uniewinnił lekarza P.J. od zarzucanego mu przewinienia zawodowego

polegającego na niewykazaniu należytej staranności w diagnozowaniu dolegliwości brzusznych pacjentki A. S. w okresie od kwietnia do grudnia 2015 roku.

Po rozpoznaniu odwołania wniesionego od powyższego orzeczenia przez pokrzywdzoną A. S. , Naczelny Sąd Lekarski w składzie lek. L. O. , dr n. med. J. F. , lek. dent. M. Ł. , **lek. J. M.** , lek. W. Z. orzeczeniem z dnia 11 stycznia 2018 r., sygn. akt NSL (...), uchylił zaskarżone orzeczenie z dnia 7 czerwca 2017 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Od kasatoryjnego orzeczenia sądu odwoławczego obrońca obwinionego wywiódł skargę w oparciu o przepisy art. 539a § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 112 pkt 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich (dalej u.i.l).

Po rozpoznaniu skargi, wyrokiem z dnia 15 stycznia 2019 r., sygn. akt I KS 1/18, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę Nacelnemu Sądowi Lekarskiemu do ponownego rozpoznania.

W postępowaniu ponownym, Naczelny Sąd Lekarski w składzie lek. P. W. , prof. dr hab. n. med. J. K. , **lek. J. M.** , lek. J. N. , dr n. med. S. M. P. , orzeczeniem z dnia 11 kwietnia 2019 r., sygn. akt NSL (...)

1. uchylił zaskarżone orzeczenie w zakresie dotyczącym zarzutu polegającego na tym, że obwiniony nie wykazał należytej staranności w diagnozowaniu dolegliwości brzusznych pacjentki A. S. w okresie od kwietnia do grudnia 2015 r. w postaci:

- niekonsekwentnego postępowania diagnostycznego i leczniczego po uzyskaniu w kwietniu 2015 r. wyniku badania USG brzucha z rozpoznaniem utrudnionego odpływu moczu z obu nerek (poszerzenie UKM obu nerek bez echa złożeń) i zalecanym przez wykonującego badanie poszerzeniem diagnostyki urologicznej,
- na prowadzeniu lakonicznej i niepełnej dokumentacji medycznej – brak wywiadów, co stanowi naruszenie art. 8 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich, art. 4 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty, art. 8 Kodeksu Etyki Lekarskiej i w tej części przekazał sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji;

1. w pozostałym zakresie utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie Okręgowego Sądu Lekarskiego w [...].;

2. kosztami postępowania obciążył w ½ ich części Skarb Państwa, zaś w pozostałym zakresie pozostawił do decyzji Sądu I instancji po ponownym rozpoznaniu sprawy.

Od powyższego orzeczenia skargę wywiódł obrońca obwinionego, który zaskarżył orzeczenie sądu odwoławczego w części, w której Naczelny Sąd Lekarski uchylił orzeczenie Okręgowego Sądu Lekarskiego w [...]. z dnia 7 czerwca 2017 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania temu sądowi.

We wniesionym środku zaskarżenia obrońca podniósł zarzut rażącego naruszenia art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. w zw. z art. 92 ust. 2 u.i.l. polegającego na uchyleniu ww. orzeczenia sądu pierwszej instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi, mimo niezastąpienia żadnej wskazanej w tym przepisie podstawy wydania orzeczenia kasatoryjnego, w szczególności niewykazania przez sąd odwoławczy w sposób wystarczający argumentów przemawiających za zaktualizowaniem się w sprawie przesłanki określonej w art. 92 ust. 2 u.i.l., a stanowiącej zakodowaną w tym przepisie regułę *ne peius* i obiektywnego braku merytorycznych podstaw do wydania w niniejszej sprawie odmiennego co do istoty rozstrzygnięcia, tj. uznania obwinionego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu.

W odpowiedzi na skargę Naczelny Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona skarga musiała skutkować uchyleniem kasatoryjnego orzeczenia Naczelnego Sądu Lekarskiego (pkt 1), z uwagi na stwierdzoną bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 112 pkt 1 u.i.l. W okolicznościach przedmiotowej sprawy zaakcentować przy tym należy, że w toku postępowania skargowego Sąd Najwyższy zobligowany jest do badania z urzędu, czy zaskarżone orzeczenie nie zostało dotknięte tego rodzaju uchybieniem. W razie stwierdzenia, że ono wystąpiło, ciąży na nim obowiązek uchylenia zaskarżonej decyzji procesowej (oczywiście w zakresie w jakim ma ona charakter kasatoryjny), niezależnie od granic zaskarżenia, podniesionych zarzutów i wpływu uchybienia na

treść orzeczenia (art. 536 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k. w zw. z art. 112 pkt 1 u.i.l.). Z uwagi na powyższe, żadnego wpływu na treść rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego nie mógł mieć fakt, iż wspomniane uchybienie nie zostało wyeksponowane w skardze.

Stwierdzona przez Sąd Najwyższy z urzędu obraza przepisów prawa procesowego polegała tym, iż w składzie orzekającym Naczelnego Sądu Lekarskiego, rozpoznającego sprawę w postępowaniu ponownym (po uchyleniu orzeczenia na skutek wniesienia wcześniejszej skargi), zasiadała osoba podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 112 pkt 1 u.i.l.

Rozwijając powyższy wątek należy wskazać, że przepis art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k. stanowi, iż sędzia jest wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli brał udział w wydaniu orzeczenia, które zostało uchylone. Dyrektywy wykładni językowej nie pozostawiają zatem wątpliwości, że zakaz, o którym mowa w tym przepisie, aktualizuje się również wtedy, gdy sprawa wraca do ponownego rozpoznania w instancji odwoławczej na skutek uwzględnienia skargi na kasatoryjne orzeczenie sądu odwoławczego (art. 539a § 1 k.p.k.). Wyrok sądu odwoławczego wzruszony przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. jest bez wątpienia orzeczeniem uchylonym.

Rezultat wykładni językowej zyskuje wsparcie w świetle systemowych i funkcjonalnych dyrektyw wykładni.

Zaprezentowany sposób interpretacji nie prowadzi bowiem do konfliktu systemowego pionowego, a zarazem jest w pełni zgodny z obowiązującą na gruncie postępowania karnego normą – zasadą, tj. zasadą obiektywizmu, której urzeczywistnieniu służyć mają właśnie przepisy art. 40 k.p.k.

Szukając dla powyższej interpretacji wsparcia funkcjonalnego przypomnieć należy, że wprowadzenie przesłanki wyłączenia sędziego z art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k. było podyktowane potrzebą zapobieżenia przypadkom, w których sędzia rozpoznający sprawę w postępowaniu ponownym sugerowałby się treścią poprzednio wydanego rozstrzygnięcia albo znajdował się w sytuacji zmuszającej go do wydania orzeczenia wbrew własnemu, wyrażonemu wcześniej przekonaniu. Nie budzi wątpliwości, że pokusa kierowania się treścią uprzednio wydanej (a uchylonej

przez Sąd Najwyższy) decyzji procesowej i wskazany wyżej konflikt sumienia może ujawnić się także w postępowaniu skargowym. Oznacza to, że specyfika tego postępowania, a zwłaszcza ograniczony krąg podstaw zaskarżenia i zakres kognicji Sądu Najwyższego w tych sprawach, nie może uzasadniać odstępstwa od jednoznacznego rezultatu wykładni językowej.

W tym kontekście warto również zauważyć, że prawodawca nie ograniczył wskazanej podstawy wyłączenia sędziego jedynie do sytuacji, w których kanwą uchylenia zaskarżonego orzeczenia są uchybienia wskazujące na merytoryczną wadliwość zawartych w zaskarżonym judykacie rozstrzygnięć, czy też tylko do wadliwości, w przypadku których wykazano, że mogły mieć wpływ na treść orzeczenia. Z tego też powodu nie może budzić wątpliwości, że przesłanka wyłączenia sędziego z art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k. w ponownym postępowaniu odwoławczym aktualizuje się zarówno wtedy, gdy Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu kasacji, uchylił zaskarżone orzeczenie na skutek uznania, że w kontrolowanym postępowaniu doszło do rażącej obrazę przepisów prawa mogącej mieć istotny wpływ na jego treść, jak i wtedy, gdy uczynił to w konsekwencji stwierdzenia zaistnienia uchybienia wymienionego w katalogu z art. 439 § 1 k.p.k. Taka wykładnia analizowanego przepisu jest w pełni trafna. Skoro bowiem żadnych rozróżnień w tym zakresie nie czyni prawodawca, zgodnie z zasadą *lege non distinguente*, nie wolno tego czynić i interpretatorowi.

Uzasadnienia dla odstępstwa od jednoznacznego rezultatu wykładni językowej nie można również upatrywać w specyficznym, kasatoryjnym charakterze orzeczenia kontrolowanego w postępowaniu skargowym. Skoro bowiem prawodawca przyznał stronie uprawnienie do zaskarżenia tego rodzaju orzeczenia, strona, która z tej kompetencji skorzystała, ma prawo oczekiwać, że jeżeli jej argumenty zostaną podzielone (względnie zaskarżony judykat zostanie uchylony z powodu uchybienia uwzględnianego z urzędu), w toczącym się ponownie postępowaniu odwoławczym orzekać będzie organ wolny od jakichkolwiek, nawet czysto wewnętrznych, ograniczeń swobody decyzyjnej.

Przesądzenie, że podstawa wyłączenia sędziego z art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k. aktualizuje się w postępowaniu odwoławczym, toczącym się ponownie na skutek uwzględnienia skargi na kasatoryjny wyrok sądu odwoławczego (art.

539a § 1 k.p.k.), skutkować musi także uznaniem, że w przypadku zignorowania płynącego z niej zakazu, orzeczenie sądu odwoławczego dotknięte jest uchybieniem, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. Zgodnie z tym przepisem konieczność uchylenia orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia, podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia zachodzi wówczas, gdy w jego wydaniu brała udział osoba nieuprawniona lub niezdolna do orzekania bądź podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k.

W związku z faktem, że w u.i.l. nie zawarto żadnej regulacji, która wyłączałaby stosowanie przepisu art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k. w postępowaniu przed Naczelnym Sądem Lekarskim, organ ten zobowiązany był do respektowania tego unormowania (art. 112 pkt 1 u.i.l.) – por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 stycznia 2011 r., sygn. akt SDI 30/10.

W przedmiotowej sprawie Naczelny Sąd Lekarski nie zastosował się jednak do zakazu wynikającego z treści art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k. W składzie, który wydał zaskarżone orzeczenie zasiadał bowiem lek. J. M. , który brał udział w wydaniu, uchylonego w postępowaniu skargowym, orzeczenia Naczelnego Sądu Lekarskiego z dnia 11 stycznia 2018 r., w sprawie NSL (...).

W tym stanie rzeczy należało stwierdzić, że orzeczenie sądu odwoławczego dotknięte jest bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 112 pkt 1 u.i.l.

Powyższe musiało skutkować uchyleniem zaskarżonego orzeczenia Naczelnego Sądu Lekarskiego w punkcie 1 i przekazaniem sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania. Oczywiście uchybieniem skutkującym bezwzględną przyczyną odwoławczą dotknięte jest całe orzeczenie Naczelnego Sądu Lekarskiego z dnia 11 kwietnia 2019 r., jednak Sąd Najwyższy rozpoznający sprawę w postępowaniu skargowym nie mógł rozstrzygać o tej części orzeczenia, która nie miała charakteru kasatoryjnego.

W zaistniałym stanie rzeczy bezprzedmiotowe stało się rozpoznawanie zarzutu podniesionego w nadzwyczajnym środku zaskarżenia i dlatego też Sąd Najwyższy, korzystając z kompetencji wynikającej z art. 539f w zw. z art. 436 k.p.k. w zw. z art. 112 pkt 1 u.i.l., odstąpił od jego analizy.

Na kwestie podniesione w skardze zwróci natomiast uwagę Naczelny Sąd Lekarski podczas rozpoznawania sprawy w postępowaniu ponownym. Kontrolując kolejny raz orzeczenie pierwszoinstancyjne, organ ten będzie miał na względzie nie tylko zapatrywanie prawne wyrażone przez Sąd Najwyższy w niniejszym judykacie, ale i wskazania, co do zakresu obowiązków Naczelnego Sądu Lekarskiego w postępowaniu odwoławczym, zawarte w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2019 r., sygn. akt I KS 1/18.

O zwrocie opłaty od skargi orzeczono na podstawie art. 527 § 4 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k. w zw. z art. 112 pkt 1 u.i.l.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.